

Bevezetés a weboldalak egyetemes tervezésébe

1. Ízelítő a gyakran fellépő problémákból

Informatika a Látássérültekért Alapítvány

2023.

Átirat

Üdvözlöm a kedves nézőket/hallgatókat! Önök az Informatika a Látássérültekért alapítvány által készített „Bevezetés a weboldalak egyetemes tervezésébe” előadássorozat 1. Ízelítő a gyakran fellépő problémákból című részét látják, hallják. Ebben a videóban megpróbálom elmagyarázni, hogy miért van szükség egyetemes tervezésre, illetve arra, hogy a weboldalak akadálymentesek legyenek. Példákat fogok mutatni a jellemző problémákra, illetve módszertani útmutatót azok kiküszöbölésére.

Mi okozza a problémát?

A „szokásos” weboldalak feltételezik, hogy a felhasználó lát, jó a hallása, tudja kezelni az egeret, illetve a megértési képessége megfelelő.

A fejlesztők ki is használják a megoldások során, hogy a felhasználók ezekkel rendelkeznek.

De vannak hátrányos helyzetű, illetve fogyatékkal élő emberek is, pl.

- **Látássérült emberek, akik nem, vagy csak rosszul látnak**
- **Hallássérült emberek, akik nem, vagy csak rosszul hallanak**
- **Mozgáskorlátozott emberek, akik nem tudnak egeret használni**
- **Értelmileg akadályozott emberek, akik nem minden szerkezetet, kezelési módot képesek elsajátítani.**

Rajtuk kívül vannak speciális csoportok is, pl.

- **Gyerekek**
- **Idős emberek**
- **Alacsony informatikai képzettségű emberek**
- **Az adott nyelvet alacsony szinten beszélő emberek**

Bárki kerülhet hátrányos helyzetbe, akár ideiglenesen is, pl. balesetet követően be kell gipszelni a kezét, nem tud egeret használni.

A hátrányos helyzetű, illetve fogyatékkal élő emberek kiegészítő-eszközöket használhatnak, illetve többlet-információra van szükségük ahhoz, hogy hozzá tudjanak férni a weboldal által közvetített tartalomhoz.

A vak emberek képernyőolvasó szoftvert használnak, ami a nevével ellentétben nem a képernyőn megjelenő tartalmat olvassa fel, hanem weboldal esetében feldolgozza a betöltött lapnak a forrásszövegét, és azt értelmezve készíti el a bemondásokat, ezért fontos, hogy a weboldalnak a forráskódja megfelelően legyen elkészítve.

A gyengénlátó emberek egy részének a képernyő felnagyítására van szüksége, ezért képernyőnagyító szoftvert használnak. Ezek akár 25-50-szeres nagyítást is lehetővé tesznek, illetve kiegészítő funkciókkal rendelkeznek. A színeket be lehet állítani, lehet nagyítani a megjelenítést, lehet javítani a kontraszтарányon stb.

A nem megfelelő finommotorikus képességekkel rendelkező emberek a billentyűzetet használják, a navigáció a Tab, az Enter, az Esc és a nyílbillentyűk segítségével történik.

A hallássérült emberek számára szükséges a hangzó információk szöveges változata. Tehát például egy felirat a videón, vagy pedig egy videó hangzó részének a leiratának az elkészítése külön képernyőelemen.

A megértésben korlátozott emberek egyszerű szerkezetű megjelenítést, könnyen érthető megfogalmazást igényelnek. Itt gondoljunk egy nyomtatott újságra, aminek az oldalán több cikk szerepelhet, a cikkek hasábkba vannak tördelve, a szöveget képek szakítják meg, akkor nehéz követni a szerkezetet, hogy mi jön az egyes oszlopok után. Vagy gondoljunk mondjuk egy jogszabályra,

egy paragrafusra, amit ha elolvasunk, akkor azt tapasztaljuk, hogy ezek többszörösen összetett mondatokból állnak, szakkifejezéseket használnak, amiket nehéz megérteni. A megértésben korlátozott embereknek így a hétköznapi szöveg megértése is hasonló problémákat okozhat.

Nézzük a példákat!

Az első példa a képek problémáját mutatja be.

Vajon mi szerepel a képen?

Itt látjuk, hogy egy fekete négyzettel le van takarva a tartalom, így vizuális úton nem eldönthető, hogy mi van rajta.

Viszont a következő képen látszik, hogy egy zöld levélbe kapaszkodó katicabogár szerepel rajta.

Ha a képhez nem tartozik helyettesítő szöveg, a képernyőolvasó csak a „fekete kockát látja”, nem fér hozzá a kép által közvetített információhoz.

Megoldás:

```

```

Bővebben:

Amint említettem, a képernyőolvasó programok nem a megjelenített tartalmat, hanem a forráskódot elemzik, a képeknek a tartalmát nem tudják eldönteni, úgymond a fekete kockát látják. Azt, hogy mi szerepel a képen, a fejlesztőnek szöveges formátumban meg kell adnia, például úgy, hogy a képelemhez, az alt-attribútumba megadják, hogy mi látható rajta, esetünkben az szerepel, hogy „zöld levélbe kapaszkodó katicabogár”, ami a kép lényegi információját írja le.

A következő példa a kontrasztarány problémáját boncolgatja.

Az alábbi szöveget „könnyen” el lehet olvasni:

„Fekete pohár, egyenes pohár”, ami fehér háttéren fekete színnel van megjelenítve, ezt ép látással nagyon egyszerű elolvasni.

A következő már nehezebb, hiszen fehér alapon világossárga a szöveg. Mivel én tudom, hogy mi van ideírva, ezért el tudom olvasni, hogy ez „Sárga bögre, görbe bögre”.

A gyengénlátó emberek egy része tehát magas kontrasztú megjelenítést igényel. Az ép látású embereknek is nehéz elolvasni pl. a fehér alapon világossárga szöveget, a gyengénlátók esetében ez fokozottan jelen van.

Megoldás:

Az előtér és a háttér színe jól elkülönüljön egymástól, tehát például az utolsó

"Sötétzöld bögre, látható bögre" felirat szintén jól látható, ezt a gyengénlátó emberek is el fogják tudni olvasni.

A következő példa a hibaüzenetek problematikájára próbál rávilágítani.

Vajon miért nem jó az alábbi telefonszám?

Internetes rendelések, hivatalos dokumentumok weben történő benyújtása közben gyakran meg kell adni egy telefonszámot. A képen látszik, hogy van egy "telefonszám" címkéjű mező, ahová a felhasználó beírta a következőt: +36 1 2345678.

A telefonszám megadása többféle formában lehetséges. A fenti kitöltés megfelelőnek tűnik, a felhasználó mégis hibaüzenetet kap. A „Rossz telefonszám!” hibaüzenet nem informatív, nem támogatja a javítást.

Szeretném arra felhívni a figyelmet, hogy ez a probléma nem csak a hátrányos helyzetű, illetve fogyatékkal élő embereket érinti, hiszen egy ép felhasználó sem tudja, hogy itt mire gondolt a fejlesztő, hogy milyen formátumban szeretné mindezt.

Megoldás:

Itt azt látjuk, hogy a telefonszám után zárójelben le van írva a példa: 1 245-6235, illetve a hibaüzenetben szerepel, hogy a telefonszám mező csak számot, szöveget vagy kötőjelet tartalmazhat.

A mező címkéje tehát tartalmazza a kitöltési mintát, ami alapján a felhasználó rá tud jönni, hogy az országcódot nem kell begépelnie,

illetve a telefonszám harmadik és negyedik jegye közé - jelet kell tenni.

A megjelenő hibaüzenet informatív, felsorolja az érvényes karaktereket.

Ez alapján a felhasználó tudja, hogy az országkódot el kell távolítania, illetve - jelet kell írnia a telefonszám harmadik és negyedik jegye közé.

A következő példa azt szemlélteti, hogyha nincs egérhasználat, akkor milyen kényelmetlen lehet az, amíg a felhasználó eljut az oldal lényegi tartalmához.

Az alábbi példa egy étterem asztalfoglalási oldalát jeleníti meg: a képen látható egy bevezetőszöveg, utána egy nyelvváltó, aztán egy menü tíz menüponttal, és csak utána szerepel az asztalfoglalás szempontjából releváns információ, a kívánt dátum.

A nem hátrányos helyzetű emberek a szemük mozgatásával könnyen megtalálják a Dátum mezőt, és az egeret is egyszerűen oda tudják húzni.

A képernyőolvasót, illetve csak billentyűzetet használó felhasználóknak viszont – a nyílbillentyűket, illetve a Tab-ot használva – be kell járniuk a portál ismétlődő, statikus részeit is. Ez azt jelenti, hogy pl. tizenegyszer le kell nyomni a Tab billentyűt, mire a fókuszt az első érdemi elemre kerül.

Megoldás:

Ennél a példánál az oldal első, csak a képernyőolvasóval érzékelhető, illetve a fókuszt rákerülésekor megjelenő eleme az Ugrás a fő tartalomra hivatkozás.

Ha a felhasználó aktiválja a hivatkozást, a fókuszt a Dátum mezőre kerül. Így az egeret nem használó felhasználó is közvetlenül, a többi elemén történő végiglépkedés nélkül, az oldal első érdemi mezőjére tud navigálni.

Köszönöm a figyelmet.

A film és teljes átirata a Vodafone Alapítvány támogatásával készült.

Vodafone DIGITÁLIS DÍJ

INNOVÁCIÓVAL EGY JOBB VILÁGÉRT